

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI

XALQARO ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI

TO'PLAMI
2-QISM

26-27-SENTABR
2025-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK
TEXNOLOGIYALARI**

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
(2025-yil 26-27-sentabr)
2-QISM

JIZZAX-2025

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2025-yil 26-27-sentabr. 368-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezlari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezlilarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

3. Xodjayev B. *Professional ta'limda kommunikativ yondashuv asoslari*. – Toshkent: TDPU, 2020.

4. Nazarova M. *Kasbiy muloqot va uning o'quv jarayonidagi ahamiyati*. – Toshkent: Oliy ta'lim muassasalari axborotnomasi, 2018. №2.

5. S.Ashurova, S.Mamanova WAYS TO DEVELOP SPEAKING ACTIVITY OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS “International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research” ISSN - 2181 3884. 2023

6. Маманова С. Методика развития речевой компетентности у студентов профессионально-технических учебных заведений //Информатика и инженерные технологии. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 4

PSIXOLOGIYA VA PEDAGOGIKADA ZAMONAVIY METODLAR VA TEXNOLOGIYALAR

Xolbekova Dinora Faxriddin qizi

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali magistranti

dinoraxolbekova@gmail.com

Annotatsiya: Bugungi globallashuv davrida inson hayoti, ta'lim tizimi va jamiyat taraqqiyoti uzluksiz yangilanib bormoqda. Ilm-fan va texnologiyalar shiddat bilan rivojlanar ekan, insonlarni tarbiyalash, ularga bilim berish va hayotga tayyorlash jarayonlari ham zamonaviy metodlar asosida tashkil etilishi zarur bo'lib qoldi.

Kalit so'zlar: Zamonaviy ta'lim texnologiyalari, Innovatsion metodlar, Interfaol usullar, Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), Virtual ta'lim, Masofaviy o'qitish, Multimedia vositalari, Simulyatsiya va virtual reallik, Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, Kompetensiyaga asoslangan yondashuv, Kreativ pedagogika, Psixologik treninglar, Ko'rgazmali qurollar, Gamifikatsiya, Elektron resurslar, Test va diagnostika dasturlari, O'quv jarayonini individuallashtirish, Interaktiv platformalar.

Psixologiya va pedagogika fanlari hamisha insonni tushunish, unga yordam berish, uni hayotga, mehnatga va jamiyatga tayyorlashda muhim o'rin tutadi. Lekin faqatgina an'anaviy yondashuvlar bugungi kunda yetarli emas. Yosh avlodning tafakkuri, dunyoqarashi va qiziqishlari zamonaviy axborot oqimi bilan bog'liq. Demak, psixologiya va pedagogikada ham yangi metod va texnologiyalarni joriy etish davr talabi hisoblanadi.

Shu maqolada biz zamonaviy metod va texnologiyalarni ijobiy yondashuvda ko'rib chiqamiz. Maqsadimiz – ilmiy murakkablikka berilmasdan, hayotiy misollar orqali ta'lim va tarbiyada ulardan qanday foydalanish mumkinligini ko'rsatishdir.

1. Zamonaviy metodlarning ahamiyati

Metod – bu maqsadga erishish yo'li. Ta'limda zamonaviy metodlar deganda interfaol yondashuvlar, kichik guruhlarda ishlash, bahs va munozara asosidagi o'qitish, shuningdek, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv tushuniladi.

Psixologiyada esa metodlar odamlarning ichki dunyosini anglash, ularga motivatsiya berish, stressni kamaytirish va muammolarni hal etishga yordam berish

yo'llaridir. Zamonaviy psixologlar suhbatdan tashqari art-terapiya, musiqiy terapiya, treninglar, onlayn maslahatlar kabi metodlardan foydalanmoqda.

Bu metodlarning ijobiy tomoni shundaki, ular insonni faol, erkin fikrlaydigan, o'z fikrini ochiq aytadigan qilib tarbiyalaydi. Masalan, bola darsda faqat o'qituvchi gapini yozib o'tirsa, zerikadi. Agar o'sha mavzu o'yin, muhokama, video yoki amaliy tajriba orqali tushuntirilsa, bola nafaqat bilim oladi, balki jarayondan zavq ham oladi.

2. Axborot texnologiyalarining o'rni

Bugun deyarli har bir o'quvchi va talabada telefon, planshet yoki kompyuter bor. O'qituvchi bu vositalarni taqiqlash o'rniga, ulardan foydali tarzda foydalanishga yo'naltirishi kerak.

Masalan:

Dars mavzusi bo'yicha qisqa videoroliklar ko'rsatish;

Testlarni onlayn platformalarda topshirish;

Virtual laboratoriyalar orqali tajribalar o'tkazish;

Onlayn psixologik mashqlarni bajarish.

Shuningdek, psixologlar ham bugungi kunda onlayn maslahat xizmatlarini yo'lga qo'yishmoqda. Bu odamlarning vaqtini tejaydi, uzoqda yashovchilar ham mutaxassis bilan bog'lana oladi.

3. Interfaol metodlar

Interfaol metodlarning ijobiy jihati – darsda faollikni oshirishi. Ularga quyidagilar kiradi:

“Aqliy hujum” – muammoga turli yechimlarni taklif qilish;

“Insert” – matnni o'qib, yangi bilimlarni belgilar orqali qayd etish;

“Debat” – ikki guruhni bahsga solib, dalillarni tahlil qilish;

“Case-study” – hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish.

Masalan, psixologiya fanidan “stressni yengish usullari” mavzusida talabalar kichik guruhlarda misollar ishlab chiqadi. Har bir guruh o'z yondashuvini taqdim etadi. Bu jarayon nafaqat bilim beradi, balki talabalarni hayotiy vaziyatlarga tayyorlaydi.

4. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv

Har bir inson o'ziga xos. Kimdir tez o'rganadi, kimdir sekin. Kimdir ko'proq vizual materialni yaxshi qabul qiladi, boshqasi eshitish orqali eslab qoladi. Zamonaviy pedagogika shuni hisobga oladi.

O'qituvchi yoki psixologning vazifasi – bir xil yondashuvni hamma uchun qo'llamaslik, balki individual yondashuvni topishdir. Masalan, rasm chizishni yoqtiradigan bolaga psixologik mashqlarni chizish asosida berish mumkin. Sportni yaxshi ko'radigan bola uchun esa harakatli metodlar samaraliroq bo'ladi.

5. Trening va amaliy mashg'ulotlar

Nazariy bilim qanchalik muhim bo'lmasin, uni hayotga tatbiq etish undan ham muhimdir. Shu bois, zamonaviy ta'lim jarayonida treninglar, amaliy mashg'ulotlar, rolli o'yinlar keng qo'llanmoqda.

Masalan, “muloqot madaniyati” bo'yicha treningda talabalar kichik sahna ko'rinishlari orqali turli vaziyatlarni jonlantiradilar. Psixologik treninglarda esa ishtirokchilar o'zini yanada yaxshi anglash, stressni kamaytirish, hamjihatlikni mustahkamlashni o'rganadilar.

6. Innovatsion texnologiyalar

So‘nggi yillarda ta‘lim tizimida “raqamli ta‘lim”, “sun‘iy intellekt”, “virtual reallik” kabi tushunchalar keng tarqalmoqda. Masalan, virtual reallik ko‘zoynagi orqali talabalar tarixiy voqealarni bevosita his qilishi mumkin. Psixologiyada esa VR texnologiyalari qo‘rquvlarni kamaytirish, fobiyalarni davolashda qo‘llanmoqda.

Shu texnologiyalar kelajakda ta‘lim va psixologiya sohasini tubdan o‘zgartirishi aniq. Muhimi – ularni ijobiy, maqsadli va foydali yo‘nalishda ishlatishdir.

Psixologiya va pedagogikada zamonaviy metodlar va texnologiyalardan foydalanish ta‘lim va tarbiya jarayonini yanada samarali qiladi. O‘quvchilar va talabalar darsdan zavqlanadi, bilimlarni mustahkamroq egallaydi, hayotiy ko‘nikmalarga ega bo‘ladi.

Har qanday metod yoki texnologiyaning asosi – inson. Shuning uchun uni qo‘llaganda shaxsga yo‘naltirilgan, ijobiy yondashuv muhimdir. Bugungi kun yoshlari zamonaviy texnologiyalar yordamida keng dunyoqarashga ega bo‘lishmoqda. Bizning vazifamiz – ularga to‘g‘ri yo‘l ko‘rsatishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A., To‘raqulov X. Pedagogika asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari jamiyati nashriyoti, 2018.
2. G‘oziev E. Psixologiya: Umumiy kurs. – Toshkent: Universitet, 2019.
3. Hasanboyeva O., Rasulova D. Ta‘lim jarayonida innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
4. Saidov S. Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2017.
5. Tolipov O‘., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan, 2019.
6. Karimova V. Amaliy psixologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2016.
7. Ziyonet elektron ta‘lim portali. www.ziyonet.uz (mavzuga oid onlayn materiallar).
8. UNESCO. Innovative teaching and learning methods. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.

TALABALARDA AGRESSIV XATTI-HARAKATLARNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Sa’dullayeva Aziza Iskandar qizi

O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali magistranti

azizasadullayeva97@gmail.com

Annotatsiya: Maqola talabalarda agressiv xatti-harakatlarning psixologik xususiyatlarini o‘rganishga bag‘ishlangan. Unda talabalarning agressiv xulq-atvorining shakllanishiga ta’sir etuvchi psixologik omillar, jumladan, stress, ijtimoiy muhit, shaxsiy xususiyatlar va oilaviy munosabatlar tahlil qilinadi. Agressiya turlari (og‘zaki, jismoniy, passiv-agressiv) va ularning talabalarning o‘quv faoliyatiga ta’siri ko‘rib chiqiladi.